

VYPOŘÁDÁNÍ PŘIPOMÍNEK K MATERIÁLU S NÁZVEM:

Část materiálu: VII.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Zásadní připomínky uplatněné připomínkovými místy uvedenými v čl. 5 odst. 1 písm. a) až c) a h) a čl. 5 odst. 11 Legislativních pravidel vlády

Resort	Připomínky	Vypořádání
Ministerstvo dopravy	Bez připomínek.	
Ministerstvo financí	Obecná zásadní připomínka Z hlediska působnosti Ministerstva financí nemáme k předloženému návrhu po věcné stránce připomínky. Požadujeme však, aby do důvodové zprávy bylo doplněno, že případné zvýšené výdaje související s přijetím novely trestního řádu budou finančně kryty v rámci rozpočtu kapitoly 336 – Ministerstvo spravedlnosti na příslušný rok.	Akceptováno. Důvodová zpráva byla doplněna v požadovaném smyslu.
Ministerstvo vnitra	1. Zásadní připomínka - k § 52a V odst. 2 požadujeme slova „může stanovit“ nahradit slovem „stanoví“. Má-li být videokonferenčního zařízení k provádění úkonů v rámci trestního řízení skutečně efektivně využíváno, je nutno učinit taková opatření, aby se zabránilo zpochybňování této formy úkonů ze strany	Ad 1. – Částečně akceptováno. Zmocňovací ustanovení na vyhlášku bylo ze zákona zcela vypuštěno, neboť s ohledem na potřebu pružně reagovat na technický vývoj budou technické parametry videokonferenčních zařízení stanoveny instrukcí ministra spravedlnosti.

obviněného či obhájce. Požadavek na nastavení technických parametrů videokonferenčních zařízení je tedy zcela na místě a vydání příslušné vyhlášky by ministerstvu mělo být stanoveno jako povinnost, nikoliv pouze jako možnost. 2. Zásadní připomínka – k § 69 odst. 4 Požadujeme za slova „prostřednictvím informačních a komunikačních technologií“ vložit slova „nebo nelze-li provést výslech prostřednictvím videokonferenčního zařízení soudem, který příkaz vydal,“. Možnost využití videokonferenčního zařízení k provádění výslechů obecně vítáme, nicméně vzhledem k ekonomické situaci předpokládáme, že k běžnému využívání této možnosti dojde až v průběhu delšího časového období. Podle aktuálního zjištění je v provozu pouze jedno takovéto zařízení pro celou Českou republiku, které je umístěno na Ministerstvu spravedlnosti. V takovém případě by však, podle navrhovaného textu, musel být obviněný policejním orgánem vždy dopraven k soudu, který příkaz vydal, což je velmi neefektivní. Navrhujeme tedy ponechat možnost výslechu obviněného nejbližším věcně příslušným soudem za předpokladu, že jsou mu známy všechny skutečnosti důležité pro trestní řízení v dané věci. 3. Zásadní připomínka - k § 83a Zrušením § 83a bude zrušena často využívaná možnost dle § 83a odst. 3 provést prohlídku jiných prostor a pozemků bez povolení na základě souhlasu uživatele. Navrhujeme zachování tohoto institutu alespoň pro případ, že jediný uživatel, či všichni uživatelé, dotčených	Ad 2. – Částečně akceptováno. S ohledem na požadavky Evropského soudu pro lidská práva (viz např. rozsudek <i>Medvedyev a ostatní proti Francii</i>, č. 3394/03, rozsudek velkého senátu ze dne 29. března 2010, § 124, <i>Aquilina proti Maltě</i>, č. 25642/94, rozsudek velkého senátu ze dne 29. dubna 1999, § 50, <i>De Jong, Baljet a van den Brink proti Nizozemí</i>, č. 8805/79, 8806/79 a 9242/81, rozsudek ze dne 22. 5. 1984, § 51) a s ohledem na právo na zákonného soudce nemůže být pravidlem, aby byl obviněný dodáván k jinému věcně příslušnému soudu než soudu, jehož soudce je příslušný rozhodnout o vazbě. Obviněný tak bude zásadně dodáván k soudu, jehož soudce je příslušný rozhodnout o vazbě, popř. na jiné místo, pokud příslušný soudce může provést výslech prostřednictvím videokonference a pro takový postup jsou splněny podmínky, tj. vyžadují jej např. bezpečnostní důvody. Nicméně z této zásady se umožňuje výjimka, kdy ve zcela výjimečných případech bude možné obviněného dodat k nejbližšímu věcně příslušnému soudu, pokud obviněného nelze dodat soudu, jehož soudce má rozhodnout o vazbě, z nepředvídatelných důvodů (např. kalamitní stav) a hrozí, že by obviněný musel být propuštěn na svobodu. Ad 3. – Akceptováno. Do navrhované právní úpravy byla doplněna možnost provést prohlídku jiných prostor a pozemků bez příkazu soudu s předchozím písemným souhlasem uživatele, jakož i v případě, kdy věc nesnese odkladu; v takovém případě je však třeba si bezodkladně vyžádat zpětný souhlas soudu s provedenou prohlídkou a v případě, že takový
--	---

	prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí, čímž budou garantována jejich základní práva zakotvená v čl. 12 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, dle něhož je „obydlí nedotknutelné a není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí“. Proto navrhujeme do § 83 vložit nový odstavec 2 následujícího znění: „Bez příkazu uvedeného v odstavci 1 může policejní orgán provést prohlídku jiných prostor nebo pozemků jen v případě, že všichni uživatelé dotčených prostor nebo pozemků písemně prohlásí, že s prohlídkou souhlasí, a své prohlášení předají policejnímu orgánu.“ 4. Zásadní připomínka – k § 88 odst. 1 Požadujeme ustanovení § 88 odst. 1 doplnit o výčet níže uvedených trestných činů, aby bylo možno použít odposlechy nejen pro korupční jednání, která spadající pod trestné činy, k jejichž stíhání nás zavazuje Trestněprávní úmluva o korupci (č. 70/2002 Sb.m.s.), ale i u ostatních jednání, která nelze podřadit pod uvedenou úmluvu. Novelizační bod proto požadujeme uvést v následujícím znění: „V § 88 odst. 1 se slova „zvlášť závažný“ zrušují a za slovo „zločin“ se vkládají slova „ , na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin pletich v insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku), pro trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§248 trestního zákoníku), pro trestný čin sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 trestního zákoníku), pro trestný čin pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 trestního zákoníku), pro trestný čin pletich při veřejné dražbě (§	souhlas nebude udělen, nelze výsledek prohlídky použít v dalším řízení jako důkaz. Ad 4. – Akceptováno. Uvedené ustanovení bylo doplněno v požadovaném smyslu.
--	--	--

258 trestního zákoníku), zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 trestního zákoníku)“. 5. Zásadní připomínka – k § 88 odst. 5 V zájmu účinnějšího boje proti korupci navrhuje mezi nově zahrnuté trestné činy v rámci § 88 odst. 5 trestního řádu zařadit základní korupční skutkové podstaty dle 331 až 333 trestního zákoníku. Tento nástroj byl až do novely trestního řádu účinné k 1. 7. 2008 užíván, a to dle ustanovení § 88 odst. 3, z důvodů zjevné a nezpochybnitelné operativnosti v rámci rychlého rozpracování korupčních trestných činů, kde je mnohdy rozhodujícím činitelem čas. Vzhledem k uvedenému požadujeme opětovné zavedení této možnosti jako účinného postupu při šetření korupční trestné činnosti. Z tohoto důvodu požadujeme novelizační bod uvést v následující podobě: „V § 88 odst. 5 se slova „nebo nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku)“ nahrazují slovy „ , přijetí úplatku (§ 331 trestního zákoníku), podplacení (§ 332 trestního zákoníku), nepřímého úplatkářství (§ 333 trestního zákoníku), nebezpečného vyhrožování (§ 353 trestního zákoníku) nebo nebezpečného pronásledování (§ 354 trestního zákoníku)“. 6. Zásadní připomínka - k § 129 odst. 2 S navrženým zněním ustanovení zásadně nesouhlasíme, neboť funkčnost pojetí „parciálního odůvodnění“ věnujícího se pouze některým z osob, o nichž bylo rozsudkem rozhodováno, si lze představit jen se značnými obtížemi. Pokud je záměrem překladatele umožnit v některých případech nevyhotovovat odůvodnění rozsudku, lze takový postup dle našeho názoru umožnit	Ad 5. – Vysvětleno. Ad 6. – Vysvětleno. Spojka „nebo“ byla nahrazena spojkou „a“.
---	--

	pouze tehdy, pokud je jisté, že rozsudek nebude odvoláním napaden v jakémkoli rozsahu. Zároveň připomínáme, že v první větě není možné mezi státního zástupce a obviněného umístit spojku „nebo“, ale je třeba jejich vztah vyjádřit kumulativně spojkou „a“. 7. Zásadní připomínka – k § 158e odst. 1 Ustanovení § 158e odst. 1 požadujeme doplnit o výčet uvedených trestných činů, aby bylo možno použít agenta pro další trestné činy, nejen pro korupční jednání, která spadají pod trestné činy, k jejichž stíhání nás zavazuje Trestněprávní úmluva o korupci (č. 70/2002 Sb.m.s.), ale i u ostatních jednání, která nelze podřadit pod uvedenou úmluvu, a nemají horní hranici trestní sazby nejméně 8 let. Novelizační bod proto požadujeme uvést v následujícím znění: „V § 158e odst. 1 se slova „zvlášť závažný“ zrušují a za slovo „zločin“ se vkládají slova „ , na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let“ a za slova „pro trestný čin spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny,“ se vkládají slova „pro trestný čin pletich v insolvenčním řízení (§ 226 trestního zákoníku), pro trestný čin porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže (§248), pro trestný čin sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě (§ 256 trestního zákoníku), pro trestný čin pletich při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži (§ 257 trestního zákoníku), pro trestný čin pletich při veřejné dražbě (§ 258 trestního zákoníku), pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby (§ 329 trestního zákoníku),“.	Ad 7. – Akceptováno. Uvedené ustanovení bylo doplněno v požadovaném smyslu.
--	--	--

	8. Zásadní připomínka – k § 175 odst. 1 Novelizační bod požadujeme vypustit, neboť navrhovaný text nezohledňuje oprávnění daná v ustanoveních § 81 odst. 3 a 4 také policejnímu orgánu, popř. by bylo nutné upravit § 81 odst. 4. 9. Zásadní připomínky nad rámec návrhu – požadavky na doplnění dalších změn do novely trestního řádu	Ad 8. – Akceptováno. Novelizační bod byl upraven v tom smyslu, aby bylo zřejmé, že jde pouze o zničení nebezpečné věci podle § 81b trestního řádu. Ad 9. – Na vypořádání bylo dohodnuto, že předmětné návrhy na doplnění novely nebudou v této fázi již do novely zařazeny s ohledem na to, že by neprošly standardním připomínkovým řízením, ale že budou posouzeny samostatně a v případě shledání jejich důvodnosti budou zařazeny do některé následné novely trestního řádu.
Ministerstvo kultury	Bez připomínek.	
Ministerstvo pro místní rozvoj	Neuplatnilo zásadní připomínky.	
Ministerstvo obrany	Neuplatnilo zásadní připomínky.	
Ministerstvo průmyslu a obchodu	Neuplatnilo zásadní připomínky.	
Ministerstvo práce a sociálních věcí	Neuplatnilo zásadní připomínky.	

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Bez připomínek.	
Ministerstvo zemědělství	Bez připomínek.	
Ministerstvo zdravotnictví	Bez připomínek.	
Ministerstvo zahraničních věcí	Neuplatnilo zásadní připomínky.	
Ministerstvo životního prostředí	Bez připomínek.	
vedoucí Úřadu vlády České republiky	Bez připomínek.	
zmocněnec vlády pro lidská práva	Zásadní připomínka - k § 36b Požadujeme vypuštění celého navrhovaného ustanovení § 36b. Je možno vést diskuzi o tom, zda podmínky nutné obhajoby např. dále nezúžit, či problém řešit úpravou hrazení jejich nákladů. S tímto bodem vyjadřujeme zásadní nesouhlas, a to hned z několika důvodů. Navrhovaná právní úprava vede jednak ke zhoršení postavení obviněného v trestním řízení, a to zejména v realizaci jeho práva na obhajobu a práva na právní pomoc advokáta a také znamená naprosto zbytečnou administrativní komplikaci jak pro osoby, proti	Vypořádáno. Navrhovaná úprava bude změněna tak, že k vzdání se obhájce bude moci dojít ve všech případech pouze po předchozí poradě s obhájcem. Připomínkové místo s tímto způsobem vypořádání souhlasí.

kterým se trestní řízení vede, tak také pro samotné orgány činné v trestním řízení. Navrhovaná úprava se navíc může stát předmětem sporů při samotném průběhu trestního řízení a sloužit k jeho celkovému zpochybňování, a tak významně ohrožit jeho efektivitu i celkové zajištění procesních práv osob.

Právo na právní pomoc je zaručeno každému, a to již samotnou Listinou základních práv a svobod (dále jen LZPS). Pro účely trestního řízení je pak toto právo obsažné v čl. 37 odst. 2 LZPS konkretizováno v čl. 40 odst. 3 LZPS, která stanoví, že *„obviněný má právo, aby mu byl poskytnut čas a možnost k přípravě obhajoby a aby se mohl hájit sám nebo prostřednictvím obhájce. Jestliže si obhájce nezvolí, ačkoliv ho podle zákona mít musí, bude mu ustanoven soudem. Zákon stanoví, ve kterých případech má obviněný právo na bezplatnou pomoc obhájce.“*

Z této zásady vyplývá povinnost soudu ustanovit obviněnému obhájce v případě, kdy splňuje podmínky nutné obhajoby upravené v zákoně (konkrétně v ustanovení § 36 a 36a trestního řádu) a sám si jej nezvolí. Soud zde nezkoumá, zda takovýto obviněný si obhájce přeje nebo nikoliv a ani vzdání se tohoto práva ze strany obviněného nezakládá soudu pravomoc toto ústavní pravidlo nerespektovat. Z tohoto důvodu se domníváme, že nelze takto ústavně zakotvené právo obviněného (a povinnost soudu) na ustavení obhájce omezit novým ustanovením § 36b trestního řádu aniž by se zároveň neměnil čl. 40 odst. 3 LZPS.

Podobně hovoří i Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který v čl. 14 odst. 3 písm. d) zakotvuje právo obviněného na právní pomoc v každém případě, kdy toho zájmy spravedlnosti vyžadují. Stejný

	požadavek stanoví i Evropská úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 6 odst. 2 písm. c)). Co se rozumí „zájmy spravedlnosti“ vyplývá z rozhodovací praxe mezinárodních orgánů fungujících na základě těchto úmluv. Evropský soud pro lidská práva např. konstatuje, že v určitých případech, zejména, pokud obviněnému hrozí trest odnětí svobody, je v zájmu spravedlnosti zajistit mu obhájce, čemuž by nemělo bránit ani to, že obviněný nemá prostředky na jeho zaplacení. Podobně i Ústavní soud považuje právo na obhajobu za významné nejen pro trestní řízení, ale i pro demokratický stát jako takový. Proti navrhovanému ustanovení směřující k možnosti omezit, byť vlastní vůlí, právo mít obhájce v případech nutné obhajoby, namítáme také to, že institut nutné obhajoby byl ustaven, aby byla plně zajištěna práva těch, kteří mohou být z nejrůznějších důvodů zejména ohroženi, neboť se zpravidla nacházejí ve zranitelném postavení. Cílem je tak zajistit tomuto obviněnému, jenž splňuje podmínky nutné obhajoby, řádnou a účinnou ochranu jeho procesních práv na odborné úrovni. Zájem na kvalitní obhajobě práv a zájmů obviněného je dle našeho názoru větší než jeho vlastní vůle být či nebýt obhajován. Kvalitní obhajoba obviněného a prosazování jeho zájmů může významně přispět k úplnému a řádnému zjištění skutkového stavu a tím k naplnění úkolů orgánů činných v trestním řízení (zjišťovat skutkový stav věci o kterém nejsou důvodné pochybnosti a v této návaznosti vydat správné a spravedlivé rozhodnutí – zásada materiální pravdy). Zbavením či omezením této možnosti se vytváří prostor pro spekulace, zda trestní řízení bude provedeno bez procesních vad.	
--	---	--

	K návrhu, aby se případné vzdání práva na obhajobu dělo pouze s výslovným písemným prohlášením, aby tak byla zajištěna právní jistota, uvádíme, že ani takovéto písemné prohlášení nepovažujeme z hlediska právní jistoty za dostatečné. Evropský výbor pro zabránění mučení a jinému nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (dále jen CPT) již několikrát vyjádřil výhrady k míře svobodnosti souhlasu učiněného osobou, která je z nejrušnějších důvodů omezena či zbavena své osoby. A i zde to může být podobný případ, neboť některé případy nutné obhajoby se vztahují právě na obviněné, kteří se nacházejí ve vazbě či dokonce ve vězení. I zde hrozí riziko, že by se udělení souhlasu a jeho „svobodnost“ mohlo zneužívat. Dále uvádíme, že v důvodové zprávě uváděný argument na případné finanční úspory, které by mohly být redukováním rozsahu nutné obhajoby získány, nevychází zcela z aktuálního stavu, kdy v případě pravomocného odsouzení je odsouzený povinen náklady nutné obhajoby nahradit státu sám, a tedy tato zátěž neleží na státu. Je sice pravda, že z odsouzených jsou tyto náklady složitě vymáhány, nicméně primární povinností zaplatit tyto náklady nemá stát, ale odsouzený. Ani tak se nedomníváme, že finanční prostředky, které by se zavedením možnosti vzdání se obhájce u nutné obhajoby ušetřily, by byly výrazného charakteru. Ve vztahu ke státnímu rozpočtu se bude jednat pouze o zanedbatelnou částku, kterou předkladatel v důvodové zprávě ani nevyčíslil. Konečně také uvádíme, že tento návrh by mohl také vážně zkomplikovat a zpochybnit celé trestní řízení. Pokud má mít obviněný právo se svého práva na nutnou obhajobu vzdát a následně toto prohlášení kdykoliv odvolat, lze	
--	--	--

	snadno si představit situaci, kdy obviněný své původní vzdání se tohoto práva zpochybní a s tímto začne napadat i všechny procesní úkony do té doby orgány činnými v trestním řízení učiněné. Obhájce má např. oproti obviněnému právo zúčastnit se všech vyšetřovacích úkonů, které mohou být využity v řízení před soudem anebo důkazů prováděných soudem mimo hlavní líčení či veřejné zasedání. Obviněný se těchto úkonů může zúčastnit jen se svolením policejního orgánu či soudce. Vedle nové administrativní zátěže pak orgány činné v trestním řízení budou muset čelit zpochybňování všech úkonů při vyšetřování provedených v době, kdy obviněný obhájce neměl, což může činit obstrukce v trestním řízení z hlediska vypočítavých obviněných, kteří se nejdříve obhájce vzdají, pak své prohlášení odvolají a budou úkony učiněné do té doby zpochybňovat. Návrh tedy mimo jiné přináší i rizika zneužití a problémů a naopak minimální přínosy a zlepšení.	
odbor kompatibility Úřadu vlády	1. Obecná zásadní připomínka Rámcové rozhodnutí 2005/214/SVV se vztahuje na uznávání rozhodnutí soudních nebo správních orgánů o udělení peněžitých trestů nebo pokut fyzické nebo právnické osobě. Z hlediska působnosti rámcového rozhodnutí odbor kompatibility opakovaně upozorňuje na nedostatečnou implementaci čl. 9 odst. 3 rámcového rozhodnutí 2005/214/SVV, který upravuje povinnost členských států vymáhat peněžitý trest či pokutu uloženou právnické osobě i v případě, že vykonávající stát neuznává zásadu trestní odpovědnosti právnických osob. Rámcové rozhodnutí tedy sice nepožaduje zavést trestní odpovědnost právnických osob, nicméně ukládá členským státům povinnost vymáhat peněžitý trest či pokutu	Ad 1. – Vysvětleno. Pokud jde o uznávání a výkon rozhodnutí směřujících vůči právnickým osobám, tato otázka je řešena samostatně v zákoně o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim. V tomto smyslu byla doplněna důvodová zpráva.

	uloženou právnické osobě, i pokud vykonávající stát neuznává zásadu trestní odpovědnosti právnických osob. Tato povinnost není v českém právu dosud naplněna a předložený návrh na tuto skutečnost nijak nereaguje. 2. Zásadní připomínka - k § 460p odst. 1 Odbor kompatibility je toho názoru, že článek 4 odst. 1 rámcového rozhodnutí 2005/214/SVV byl do ustanovení § 460p odst. 1 transponován nedostatečně. Text zákona musí obsahovat možnost uznání a výkonu rozhodnutí, pokud má odsouzený v ČR i příjem, který je pojmově odlišný od majetku.	Ad 2. – Vysvětleno. Podle ustáleného výkladu pojmu „majetek“ pro účely trestního řízení se majetkem rozumí souhrn všech majetkových hodnot, tj. věcí, pohledávek a jiných práv a penězi ocenitelných hodnot. Jde tedy o souhrn všech aktiv pachatele (včetně např. práva na výplatu dividend, pojistného plnění apod.). Pojem majetek tedy pokrývá i pohledávky na výplatu peněžních prostředků v budoucnu. Vzhledem k uvedenému není potřebné a důvodné doslova přepisovat do trestního řádu pojmy užití v rámcovém rozhodnutí.
--	--	---

V Praze dne 16. srpna 2013

Vypracovala: Mgr. Lenka Trešlová

Podpis: